

46.1.4. боја готовог производа варира од свијетло до тамнобраон,
46.1.5. које се може заслађивати до максимално 20 грама по литру изражено као инвертни шећер.

46.2. Алкохолна јачина *berenburga* или *beerenburga* који се ставља на тржиште као готов производ је најмање 30% vol.

46.3. У производњи јаког алкохолног пића *berenburg* или *beerenburg* смију се користити само природне ароматичне материје и ароматични препарати у складу са посебним прописом о аромама.

47. Нектар од меда

47.1. Нектар од меда је јако алкохолно пиће добијено ароматизовањем мјешавине ферментисаног раствора меда и медног дестилата и/или етил-алкохола пољопривредног поријекла, а садржи најмање 30% vol. ферментисаног раствора меда.

47.2. Алкохолна јачина нектара од меда који се ставља на тржиште као готов производ је најмање 22% vol.

47.3. У производњи нектара од меда смију да се користе само природне ароматичне материје и ароматични препарати у складу са посебним прописом о аромама, под условом да преовладава укус меда.

47.4. Нектар од меда смије да се заслађује само медом.

ПРИЛОГ 2.

ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ У ВЕЗИ СА ПРОИЗВОДЊОМ И ДЕКЛАРИСАЊЕМ ЈАКИХ АЛКОХОЛНИХ ПИЋА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

1. Вињак

1.1. Изузетно од категорије 4. Прилога 1. овог правилника, ракија од вина се у Републици може декларисати као:

1.1.1. "вињак" под условом да је дозријевала најмање једну годину у храстовим спремницима или најмање шест мјесеци у храстовим бачвама запремине мање од 1.000 литара,

1.1.2. "стари вињак" под условом да је дозријевала најмање три године у храстовим бачвама.

1.2. Вињак у Републици може да се декларише звјездицама тако да свака звјездица означава једну годину одлежавања.

2. Дрожјенка

2.1. Изузетно од категорије 12. Прилога 1. овога правилника, ракија од винског талогоа у Републици може да се декларише као дрожјенка.

2.2. Дрожјенка је јако алкохолно пиће добијено дестилацијом винског талогоа на мање од 86% vol. алкохола. Редестилација је допуштена на исту алкохолну јачину.

2.3. Када се ставља на тржиште, дрожјенка треба да задовољи следеће захтјеве:

- алкохолна јачина готовог производа: најмање 38% vol.,
- количина испарљивих материја: најмање 140 грама по хектолитру прерачунато на 100% vol. алкохола,
- количина метанола: највише 400 грама по хектолитру прерачунато на 100% vol. алкохола.

2.4. Није дозвољено додавање разријеђеног или неразријеђеног алкохола, како је дефинисано у члану 3. тачка 3) овог правилника.

2.5. Дрожјенка се не смије ароматизовати.

2.6. Дрожјенка смије да садржи једино додати карамел као средство за прилагођавање боје.

3. Виновица

3.1. Виновица је јако алкохолно пиће добијено дестилацијом вина са винским талогом или без винског талогоа на мање од 86% vol. алкохола. Редестилација је допуштена на исту алкохолну јачину.

3.2. Када се ставља на тржиште, виновица треба да задовољи следеће захтјеве:

- алкохолна јачина готовог производа: најмање 37,5% vol.,
- количина испарљивих материја: најмање 140 грама по хектолитру прерачунато на 100% vol. алкохола,
- количина метанола: највише 400 грама по хектолитру прерачунато на 100% vol. алкохола.

3.3. Није дозвољено додавање разријеђеног или неразријеђеног алкохола, како је дефинисано у члану 3. тачка 3) овог правилника.

3.4. Виновица се не смије ароматизовати.

3.5. Виновица смије да садржи једино додати карамел као средство за прилагођавање боје.

4. Специјалне ракије

4.1. Специјалне ракије су јака алкохолна пића добијена ароматизовањем винског дестилата и ракија разним плодовима, воћем, ароматичним биљем, њиховим мацератима и етеричним уљима.

4.2. Специјалне ракије могу се производити и на начин да се воћном или грожђаном кљуку или соку додају изгњечени свјежи плодови или мљевено ароматично биље прије ферментације.

4.3. Специјалне ракије могу да садрже дијелове биљака од којих су направљене.

4.4. Код декларисања специјалне ракије треба бити наведено која је ракија узета за основ, ако се то не види из имена ракије. Ако се за основ узима мијешана ракија, треба да буду наведене све употријебљене ракије по падајућем редослиједу заступљености.

4.5. Код декларисања специјалних ракија могу се наводити сви састојци (ароматично биље, воће или други плодови) употријебљени за ароматизовање, у складу са прописима који регулишу област декларисања.

4.6. Уколико код декларисања специјалних ракија нису наведени састојци, у складу са тачком 4.5, производ мора да прати произвођачка спецификација.

4.7. Када се ставља на тржиште као готов производ, специјална ракија треба да има алкохолну јачину најмање 37,5% vol.

4.8. Сва остала својства морају да задовоље захтјеве за ракију која је узета као основ.

5. Домаћи бренди

5.1. Изузетно од члана 8. и члана 9. став 1. овог правилника, јако алкохолно пиће добијено мијешањем етил-алкохола пољопривредног поријекла и винског дестилата, с тим да удно алкохола из винског дестилата чини најмање 30% од укупне количине алкохола у готовом производу, може се у Републици декларисати као домаћи бренди.

5.2. У производњи домаћег брендија ради сензорских својстава и типизације производа дозвољена је употреба биљних екстраката, а за њихову припрему може да се користи и етил-алкохол пољопривредног поријекла.

5.3. Код декларисања домаћег брендија морају се навести и подаци о процентуалној заступљености етил-алкохола пољопривредног поријекла и алкохола из винског дестилата.

5.4. Код декларисања домаћег брендија може се навести попис састојака, у складу са прописима који регулишу област декларисања хране.

5.5. Уколико код декларисања домаћег брендија нису наведени састојци, у складу са тачком 5.4, производ мора да прати произвођачка спецификација.

5.6. Када се ставља на тржиште, домаћи бренди мора да задовољи следеће захтјеве:

- алкохолна јачина готовог производа: најмање 35% vol.,
- количина укупног екстракта: највише 20 грама по литру,
- остали састојци морају бити најмање пропорционални удјелу винског дестилата у производу.

6. Домаћи рум

6.1. Изузетно од члана 7. и члана 8. став 1. овог правилника, јако алкохолно пиће добијено ароматизовањем етил-алкохола пољопривредног поријекла може се у Републици декларисати као домаћи рум.

6.2. У производњи домаћег рума дозвољена је употреба природних и вјештачких боја, у складу са посебним прописом којим се прописују прехранбени адитиви који се могу налазити у храни.

6.3. Када се ставља на тржиште као готов производ, домаћи рум треба да има алкохолну јачину најмање 35% vol.

6.4. Код декларисања домаћег рума може се навести попис састојака, у складу са прописима који регулишу област декларисања хране.

6.5. Уколико код декларисања домаћег рума нису наведени састојци, у складу са тачком 6.4, производ мора да прати произвођачка спецификација.

1217

На основу члана 18. став 2. и члана 78. став 1. тачка в) Закона о пољопривредном земљишту ("Службени гласник Републике Српске", бр. 93/06, 86/07, 14/10 и 5/12) и члана 82. став 2. Закона о републичкој управи ("Службени гласник Републике Српске", бр. 118/08, 11/09, 74/10, 86/10, 24/12, 121/12 и 15/16), министар пољопривреде, шумарства и водопривреде д о н о с и

П РА В И Л Н И К**О УСЛОВИМА ЗА ОБАВЉАЊЕ ПОСЛОВА
УТВРЂИВАЊА ОПАСНИХ И ШТЕТНИХ МАТЕРИЈА
У ПОЉОПРИВРЕДНОМ ЗЕМЉИШТУ И ВОДИ ЗА
НАВОДЊАВАЊЕ****Члан 1.**

Овим правилником прописују се услови у погледу радног простора, техничке опремљености и стручне оспособљености запослених кадрова, које треба да испуњавају привредна друштва, установе и други субјекти који обављају послове утврђивања опасних и штетних материја у пољопривредном земљишту, поступак овлашћивања и контроле над њиховим радом.

Члан 2.

Услови у погледу радног простора, техничке опремљености и стручне оспособљености запослених кадрова које треба да испуњавају привредна друштва, установе и други субјекти за обављање послова утврђивања опасних и штетних материја у води за наводњавање, поступак овлашћивања и контроле над радом ових субјеката прописани су прописима из области водопривреде.

Члан 3.

(1) Појмови употребљени у овом правилнику имају следеће значење:

1) овлашћена привредна друштва, установе и други субјекти су правна лица регистрована за обављање дјелатности лабораторијских утврђивања опасних и штетних материја у пољопривредном земљишту у чијем саставу се налази лабораторија и која су овлашћена од Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде за вршење послова утврђивања опасних и штетних материја у пољопривредном земљишту и води за наводњавање (у даљем тексту: овлашћена институција),

2) добра лабораторијска пракса (у даљем тексту: ДЛП) представља систем контроле квалитета, који се односи на организационе процесе и услове за планирање, спровођење, контролу, начин извјештавања и документацију о испитивањима, а уређена је посебним прописом.

(2) Опасне и штетне материје су материје које су дефинисане Правилником о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у пољопривредном земљишту и води за наводњавање и методама за њихово испитивање.

Члан 4.

Послови утврђивања опасних и штетних материја прописани чланом 3. тачка 1) овог правилника су:

1) утврђивање тешких метала и потенцијално токсичних елемената у пољопривредном земљишту и

2) утврђивање органских загађујућих материја у пољопривредном земљишту.

Члан 5.

(1) Овлашћена институција треба да има одговарајући радни простор и у њему све потребне услове за правилно спровођење лабораторијских и других испитивања, који неће утицати на резултате испитивања, као ни на здравље запослених.

(2) Распоред просторија треба да омогући несметану комуникацију и вршење анализа и других послова без међусобних непожељних утицаја.

Члан 6.

За обављање послова утврђивања тешких метала и потенцијално токсичних елемената у пољопривредном земљишту из члана 4. тачка 1) овог правилника овлашћена институција треба да има следеће функционално одвојене просторије за:

1) пријем узорака,

2) сушење узорака земљишта одвојених од могућих извора контаминације,

3) мљењење и просијавање узорака,

4) вагање,

5) лабораторијски простор за извођење хемијских анализа,

6) опрему високе технологије,

7) боце са гасовима за инструменте,

8) чување узорака земљишта,

9) складиштење и чување хемикалија и привремено чување коришћених хемикалија и остатака хемијских раствора и

10) канцеларијски простор за обраду података (рачунарску опрему) и припрему извјештаја.

Члан 7.

За обављање послова утврђивања органских загађујућих материја у пољопривредном земљишту из члана 4. тачка 2) овог правилника овлашћена институција, поред просторија наведених у члану 6. овог правилника, треба да има и одвојен простор у оквиру лабораторије за рад са испарљивим органским хемикалијама (дигестор).

Члан 8.

За обављање послова утврђивања тешких метала и потенцијално токсичних елемената у пољопривредном земљишту из члана 4. тачка 1) овог правилника овлашћена институција треба да има следеће уређаје и опрему:

1) опрему за уситњавање и хомогенизацију узорака (млин за мљењење узорака или аване са тучком),

2) сита за просијавање узорака, пречника 0,5 mm и 1 mm,

3) уређај за припрему дестиловане воде потребног капацитета (зависно од капацитета лабораторије),

4) ротациону мућкалицу или хоризонталну трескалицу,

5) техничку вагу са тачношћу 0,01 g,

6) аналитичку вагу са тачношћу 0,00001 g са антивибрационим столом,

7) рН метар,

8) сушионик са подешавањем температуре минимално до 110 °C,

9) колориметар или спектрофотометар,

10) апаратуру или градуиране цилиндричне запремине 1.000 ml за одређивање механичког састава земљишта,

11) апаратуру или блок за спаљивање узорака или пећ за жарење са подешавањем температуре до 600 °C или микроталасну пећ за разарање узорака под притиском,

12) дигестор за агресивне хемикалије,

13) водено купатило,

14) инструменте за спектрометрију,

15) фрижидер (од 0 °C до +4 °C) довољне запремине за чување хемијских раствора, стандарда и припремљених раствора узорака до момента читавања резултата,

16) рачунар,

17) штампач и

18) сву потребну пратећу опрему, апаратуру, посуђе, прибор, стандардне растворе и хемикалије према прописаним методама за утврђивање садржаја тешких метала и потенцијално токсичних елемената у пољопривредном земљишту.

Члан 9.

За обављање послова утврђивања органских загађујућих материја у пољопривредном земљишту из члана 4. тачка 2) овог правилника овлашћена институција треба да има следеће уређаје и опрему:

1) опрему за уситњавање и хомогенизацију узорака (млин за мљењење узорака или аване са тучком),

2) сита за просијавање узорака, пречника 0,5 mm и 1 mm,

- 3) ротациону мућкалицу или хоризонталну трескалицу,
- 4) техничку вагу са тачношћу 0,01 g,
- 5) аналитичку вагу с тачношћу 0,00001 g са антивибрационим столом,
- 6) дигестор,
- 7) упаривач,
- 8) ултразвучно купатило,
- 9) водено купатило,
- 10) центрифугу, мин. 4.000 обртаја у минути и ротором са центрифугир тубама од 50 ml или 100 ml,
- 11) фрижидер (од 0 °C до +4 °C) са комором за замрзавање (-18 °C),
- 12) гасни хроматограф и течни хроматограф са припадајућим детекторима и
- 13) сву потребну пратећу опрему, апаратуру, посуђе, прибор, аналитичке стандарде и хемикалије према прописаним методама за утврђивање органских загађујућих материја у пољопривредном земљишту.

Члан 10.

(1) За обављање послова утврђивања тешких метала и потенцијално токсичних елемената у пољопривредном земљишту из члана 4. тачка 1) овог правилника овлашћена институција у погледу стручних кадрова треба да има најмање два запослена лица на неодређено вријеме, и то:

1) лице са звањем магистра наука или мастера или 300 ECTS бодова из области пољопривредних наука (мелиорације земљишта, биљне производње или агрохемије), са најмање три године радног искуства на пословима лабораторијских испитивања земљишта и

2) лице са завршеним високом образовањем у трајању од три године или 180 ECTS бодова или у трајању од четири године или 240 ECTS бодова из области пољопривредних наука (мелиорације земљишта или агрохемије), са најмање једном годином радног искуства на пословима лабораторијских испитивања.

(2) Поред стручног кадра из става 1. овог члана, овлашћена институција треба да има запослено лице са средњом стручном спремом - IV степен пољопривредне (биљна производња) или хемијске школе (за обављање послова лаборанта).

(3) За обављање послова из члана 4. тачка 1) овог правилника једно запослено лице треба да буде оспособљено за извођење додатних анализа земљишта (pH, хумуса и механичког састава) или да овлашћена институција има уговор (споразум) о сарадњи са овлашћеном лабораторијом за обављање додатних анализа земљишта (pH, хумуса и механичког састава).

Члан 11.

(1) За обављање послова утврђивања органских загађујућих материја у пољопривредном земљишту из члана 4. тачка 2) овог правилника овлашћена институција у погледу стручних кадрова треба да има најмање два запослена лица на неодређено вријеме, и то:

1) лице са звањем магистра наука или мастера или 300 ECTS бодова из области пољопривредних наука (мелиорације земљишта, биљне производње или агрохемије), са најмање три године радног искуства на пословима лабораторијских испитивања земљишта и

2) лице са завршеним високом образовањем у трајању од три године или 180 ECTS бодова или у трајању од четири године или 240 ECTS бодова из области пољопривредних наука (мелиорације земљишта или агрохемије), са најмање двије године радног искуства на пословима лабораторијских испитивања.

(2) Поред стручног кадра из става 1. овог члана овлашћена институција треба да има запослено лице са средњом стручном спремом - IV степен пољопривредне (биљна производња) или хемијске школе (за обављање послова лаборанта).

Члан 12.

Овлашћена институција дужна је да:

1) утврђивање опасних и штетних материја у пољопривредном земљишту врши у складу са прописима који уређују услове, начин и методе испитивања уз примјену минимума принципа ДЛП, прописаних у Прилогу 2. овог правилника,

2) у свом раду поступа професионално и независно од других утицаја,

3) чува податке о извршеним анализима најмање пет година и

4) Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде (у даљем тексту: Министарство) достави годишњи извјештај о извршеним анализама у електронској форми, у облику табеле, како је наведено на Обрасцу 2, који се налази у Прилогу 1. овог правилника и чини његов саставни дио.

Члан 13.

(1) Поступак давања овлашћења покреће се на захтјев привредног друштва, установе и другог субјекта регистрованога за обављање дјелатности лабораторијских испитивања.

(2) Привредна друштва, установе и други субјекти могу захтијевати од Министарства добијање збирног или појединачног овлашћења за обављање послова прописаних чланом 4. т. 1) и 2) овог правилника.

Члан 14.

(1) Захтјев за добијање овлашћења подноси се Министарству на Обрасцу 1, који се налази у Прилогу 1. овог правилника.

(2) Уз захтјев се прилажу:

1) рјешење из судског регистра издато од надлежног суда у Републици Српској,

2) изјава о радном простору са планом лабораторијског простора, канцеларија и помоћног простора,

3) изјава о техничкој опремљености са списком опреме,

4) изјава о броју запослених кадрова, радном искуству и њиховој стручној оспособљености уз коју се прилажу копије диплома,

5) изјава о примјени минимума принципа ДЛП и

6) потврда о акредитацији Испитне лабораторије, у складу са захтјевима стандарда BAS EN ISO 17025:2006, за најмање једну од метода за утврђивање опасних и штетних материја из подручја овлашћења из члана 4. т. 1) и 2) овог правилника, ако ту потврду посједује.

(3) Институција која не посједује потврду о акредитацији из става 2. тачка 6) овог члана дужна је приликом подношења захтјева за обнову рјешења да приложи доказ о акредитацији најмање једне методе за утврђивање опасних и штетних материја из подручја овлашћења из члана 4. т. 1) и 2) овог правилника.

Члан 15.

(1) Испуњавање услова прописаних овим правилником, усклађеност рада са минимумом принципа ДЛП, контролу и провјеру достављених доказа утврђује трочлана комисија коју рјешењем именује министар пољопривреде, шумарства и водопривреде (у даљем тексту: министар).

(2) Након утврђивања чињеница на лицу мјеста, комисија о свом раду сачињава записник са приједлогом одлуке по поднесеном захтјеву.

(3) На основу записника и приједлога комисије, министар доноси рјешење о давању овлашћења на период од три године.

(4) Рјешење из става 3. овог члана обнавља се на захтјев овлашћене институције, који се подноси најмање два мјесеца прије истека рока важећег рјешења.

Члан 16.

Министарство води службену евиденцију овлашћених институција, а листа овлашћених институција се објављује на интернет страници Министарства.

Члан 17.

(1) Надзор и контролу овлашћене институције врши комисија коју рјешењем именује министар, и то најмање једном у двије године или по потреби.

(2) Овлашћена институција дужна је да омогући несметано обављање надзора и контроле из става 1. овог члана.

(3) Ако комисија утврди да овлашћена институција не испуњава неки од услова прописаних овим правилником, не обавља послове у складу са Правилником или се аргументовано докаже да не даје тачне резултате анализа, утврдиће недостатке и записником одредити рок за отклањање уочених недостатака.

(4) Рок за отклањање уочених недостатака из става 3. овог члана не може бити дужи од шест мјесеци.

(5) Ако овлашћена институција у прописаном року не отклони уочене недостатке, дато овлашћење и статус се одузима рјешењем Министарства.

(6) Привредна друштва, установе и други субјекти којим је овлашћење одузето могу по отклањању недостатака поново поднијети захтјев за додјелу новог овлашћења.

Члан 18.

Привредна друштва, установе и други субјекти регистровани за обављање дјелатности лабораторијских утврђивања опасних и штетних материја у пољопривредном земљишту, у чијем саставу се налази лабораторија, дужни су да у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог правилника ускладе свој рад и прибаве овлашћење Министарства, у складу са овим правилником.

Члан 19.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 12.03.5-052-5784/16
10. августа 2016. године
Бања Лука

Министар,
Др Стево Мирјанић, с.р.

ПРИЛОГ 1.

Република Српска				Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде										Образац 1.	
Трг Републике Српске 1, 78000 Бања Лука, тел.: 051/338-415, факс: 051/338-866, e-mail: mps@mps.vladars.net															
ЈИБ															
Назив пословног субјекта															
Адреса															
Општина															
Телефон		Фиксни													
		Мобилни													
Датум															

**ЗАХТЈЕВ
ЗА ДОБИЈАЊЕ ОВЛАШЋЕЊА**

Обраћам вам се овим захтјевом да на основу Правилника о условима за обављање послова утврђивања опасних и штетних материја у пољопривредном земљишту и води за наводњавање издате овлашћење за обављање послова:

- 1) утврђивања тешких метала и потенцијално токсичних елемената у пољопривредном земљишту,
- 2) утврђивање огранских загађујућих материја у пољопривредном земљишту.

(Заокружити врсту послова за коју се подноси овај захтјев.)

Уз Захтјев за добијање овлашћења прилажем сљедећу документацију:

Ред. број	НАЗИВ ДОКУМЕНТА	Број листова
1.	Рјешење из судског регистра издато од надлежног суда у Републици Српској	
2.	Изјава о радном простору са планом лабораторијских простора, канцеларија и помоћног простора	
3.	Изјава о техничкој опремљености са списком опреме	
4.	Изјава о броју запослених кадрова, радном искуству и њиховој стручној оспособљености уз коју се прилажу копије диплома	
5.	Изјава о примјени минимум принципа ДПП, прописаних у Прилогу 2. овог правилника	
6.	Потврда о акредитацији Испитне лабораторије, у складу са захтјевима стандарда BAS EN ISO 17025:2006, ако ту потврду поседује	

(Заокружити назив документа који се подноси уз овај захтјев.)

ИЗЈАВА

Као законски заступник пословног субјекта, својевољно, под пуном моралном, материјалном и кривичном одговорношћу, изјављујем да су наведени подаци тачни. Омогућићу приступ радницима Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде приликом њихове контроле испуњености захтјева.

Потпис подносиоца Изјаве и печат:

М. П.

Овлашћења институција	Образац 2.
-----------------------	-------------------

ЈМБ/ЛИБ																				
Назив пословног субјекта																				
Адреса пребивалишта / сједиште пословног субјекта																				
Општина																				
Телефон																				
Датум																				

ГОДИШЊИ ИЗВЈЕШТАЈ О ИЗВРШЕНИМ АНАЛИЗАМА

Р. бр.	Лабораторијски број	Подаци о узорку							Резултати анализа				
		Име и презиме	Општина	Мјесто	Назив парцеле	Дубина узорковања (cm)	Наредни усјев	ГПС координате		Параметар 1	Параметар 2		
								x	y			јединица мјере	јединица мјере

ИЗЈАВА

Као законски заступник пословног субјекта, својевољно, под пуном моралном, материјалном и кривичном одговорношћу, изјављујем да су наведени подаци тачни.

Потпис подносиоца Изјаве и печат:

М. П.

ПРИЛОГ 2.

(ДЛП)

МИНИМУМ ПРИНЦИПА ДОБРЕ ЛАБОРАТОРИЈСКЕ ПРАКСЕ

1.	Организација
1.1.	Одговорно лице лабораторије за спровођење анализа које осигурава да се у лабораторији поштују принципи добре лабораторијске праксе мора бити именовано.
1.2.	Лабораторија за обављање анализа мора посједовати писане стандардне оперативне поступке (СОП) за сваки испитивани параметар (основни, допунски параметар плодности земљишта, количина ђубрива и остатака пестицида у земљишту). СОП су писани документи који детаљно описују извођење неког процеса у лабораторији. СОП за испитивање појединих параметара плодности може бити у облику изворне литературе (књига, стручна литература, практикум и др.) или детаљно описан у посебном документу гдје морају бити наведени сви поступци анализе: принцип и метод, потребно лабораторијско посуђе, хемикалије, начин припремања раствора и стандардних раствора, списак апаратура и инструмената, детаљан опис тока анализе до добијања резултата испитивања и литература. СОП мора да одобри одговорно лице лабораторије да би се осигурала квалитет и исправност података добијених у лабораторији.
1.3.	Лабораторија за обављање анализа испитивања основних и допунских параметара плодности земљишта мора имати написане стандардне оперативне поступке за следеће: 1) управљање узорцима земљишта: пријем, идентификација, означавање, руковање, чување и одбацивање узорака земљишта. Ријеч је о једном СОП у којем за сваку наведену радњу треба да се укратко опише ко, како и гдје се изводи, шта је потребно за њено извођење да би се обезбиједила слједивост узорка од пријема у лабораторију, тока анализе и чувања до одбацивања. Описани поступци се морају поштовати и документовано доказати; 2) управљање документима: осигурати слједивост докумената од пријема узорка (означавање), тока анализе (записи) и израде извјештаја о испитивању, архивирање (гдје и колико времена), чување и повлачење из употребе резултата испитивања.

2.	Особље
2.1.	<p>Лабораторија мора располагати са евиденцијом, у вези са оспособљеношћу, усавршавањем, искуствима и описима радних мјеста за сваког запосленог.</p> <p>Особље укључено у спровођење анализа мора бити упознато са принципима добре лабораторијске праксе.</p> <p>Осигурати да особље јасно разуме задатке које је обавезно да изврши у поступку од пријема узорка до издавања резултата испитивања. Потребно је осигурати стално усавршавање за обављање ових задатака.</p> <p>Сваки запослени појединац треба да има на располагању скраћене верзије СОП за параметре плодности земљишта које лабораторија испитује.</p> <p>Потребно је предузети све мјере са циљем осигурања исправности анализе и заштите здравља особља које учествује у анализи.</p>
3.	Услови смјештаја и локација
3.1.	<p>Лабораторија за обављање анализа мора бити одговарајуће величине, конструкције и на примјереној локацији, ради испуњавања услова анализа и ради смањивања могућих ометања која могу утицати на ваљаност анализа.</p> <p>Расположиви простори лабораторије треба да осигурају одговарајућу раздвојеност различитих активности да би се осигурало правилно спровођење сваке анализе из чл. 5, 6. и 7. овог правилника.</p> <p>Поступање са отпадом и његово уклањање мора бити обављено тако да не угрожава цјеловитост анализа и животне средине. То укључује осигуравање одговарајућих просторија за његово чување до момента уклањања.</p>
4.	Опрема и хемикалије
4.1.	<p>Инструменти и опрема наведени у чл. 4. и 5. овог правилника треба да буду примјерено постављени у простор чији услови средине не утичу на рад и тачност резултата читавања.</p> <p>Сваки инструмент мора имати књигу инструмената, која садржи: опште податке (назив, модел, произвођач, година производње, кад је купљен и др.), кратак опис руковања инструментом и план одржавања и бажарења (калибрација – дефинисати временски интервал калибрације од овлашћене установе). О поступцима одржавања морају се водити записи (зашто, кад, ко и шта је рађено) да би се могла обезбиједити слједивост.</p> <p>Оригиналне хемикалије, реагенси и раствори морају бити означени оригиналним етикетама. Припремљени раствори у лабораторији морају бити обиљежени слједећим подацима: назив раствора (формула или назив), концентрација (ако је неопходно), рок употребе (датум) и потпис оног ко је припремио раствор. Рок употребе раствора може се продужити на основу документираних процјена или анализе.</p>
5.	Руковање узорцима
5.1.	<p>Писани документи за руковање узорцима (пријем, идентификација, означавање, руковање, чување и одбацивање), које је лабораторија дужна да води су:</p> <p>1) главна свеска узорака (једна), која најмање садржи слједеће податке у колонама: лабораторијски број, датум пријема, податке о узорку и клијенту, колону за сваки основни и/или допунски параметар плодности и датум завршетка анализе;</p> <p>2) радне свеске (више примјерака) за сваку анализу (параметар плодности), која садржи најмање слједеће податке: лабораторијски број узорка, вриједности међуфаза анализе (ако постоје), коначан резултат испитивања, датум завршетка анализе и потпис аналитичара који је вршио анализу. Коначни резултати из радних свесака се уписују у одговарајућу колону у главној свесци узорака. Све податке добијене током анализе лице које уноси мора записати непосредно кад је резултат добијен, тачно и читљиво. То уношење података мора бити потписано у колони потпис аналитичара који је вршио анализу. Свака промјена изворних података мора бити изведена тако да узрок измјене мора бити наведен, подаци се не смију брисати и преправљати, резултат се прецрта да остане видљив, а поред се упише нова вриједност. Лице које је измјенило податке мора то потврдити својим потписом, са датумом;</p> <p>3) свеска о одбацивању узорака (једна), која садржи најмање слједеће податке у колонама: лабораторијски број, датум пријема на чување, потпис лица које је архивирало узорак, датум одбацивања и потпис лица које је одбацило узорак.</p>
6.	Осигурање квалитета
6.1.	Осигурање квалитета, на захтјев Министарства, спроводи референтна институција, и то најмање једном у току трајања овлашћења за обављање дјелатности из члана 3. овог правилника.
6.2.	<p>Програм интерног осигурања квалитета спроводи одговорно лице лабораторије које је упознато са свим поступцима анализе и процедурама.</p> <p>У поступку контроле осигурања квалитета провјеравају се:</p> <p>1) посједовање, квалитет и чување стандардних оперативних поступака који се користе у лабораторији,</p> <p>2) да ли се све анализе спровode у складу са принципима добре лабораторијске праксе,</p> <p>3) завршни извјештај ради утврђивања да приказани резултати тачно и потпуно одражавају изворне податке анализа,</p> <p>4) правовремено подношење писаног извјештаја о резултатима (вријеме од пријема узорка до издавања резултата).</p> <p>Контроле могу бити:</p> <ul style="list-style-type: none"> – контроле анализа, – контроле лабораторије и – контроле поступака. <p>Записници о извршеним контролама морају се чувати са осталом документацијом, а примјерак извјештаја се доставља и Министарству.</p>
7.	Приказивање резултата
7.1.	<p>Извјештај о резултатима анализа</p> <p>Резултати анализа основних и/или допунских параметара плодности које спроводи лабораторија морају бити приказани тачно, јасно, недвосмислено и објективно, те у складу са свим посебним упутствима и методама анализа.</p> <p>Резултати анализа морају се дати у писаном аналитичком извјештају, а морају обухватати све податке које захтијева корисник и који су потребни за тумачење резултата анализа и које захтијева коришћена аналитичка метода.</p>
8.	Управљање архивом
	<p>У архиву се похрањују записи и аналитички извјештаји у трајању од најмање пет година.</p> <p>Ако се из било којег разлога документација одстрани прије истека прописаног рока чувања, то мора бити оправдано и документовано.</p> <p>Материјал похрањен у архивама треба да буде пописан у садржају да би се олакшала уредна похрана и проналажење.</p>